

Muuga vana koolimaja

Head koolikaaslased, Muuga kooli õpilased! 18. septembril möödus 69 aastat sellest hilissuvisest päevast, kui vana Muuga algkooli maja muutus olematuks.

Mu ema Leida Rohusaar oli Muuga algkooli õpetaja ja elas oma kolme lapsega koolimajas. Sellel aastal algas koolilastele suvine koolivaheaeg juba talvel. Minu esimese klassi õpetus jäi üsna õhukeseks. Koolimajja majutati sõjaväeosa. Ilmselt mingi SD eriuksus, kelle ülesandeks oli läbi rinde imbunud punaste partisanide püüdmine. Mitmete tunnuste järgi tegid nad seda tööd üsna edukalt. Ema, kes Narva tüdrukuna valdas ka vene keelt, hakkas nn tõlkide kooli õpetajaks, kes pidi sakslastele erialaliselt olulisi väljendeid eesti ja vene keeles õpetama. Nagu mäletan, lahkusid sakslased koolimajast suve keskpaiku, ja kuna meie kõrvalkorteris elanud õpetaja Must koos oma lastega oli sõja jalust juba varakult ära läinud, olime tavaliselt majas kolmekesi: mina, ema ja õde Lehti. Temal oli selleks ajaks juba kolm klassi haridust. Mäletan selgesti, et 18. septembril 1944 oli imekena suvelõpu ilm. Lõuna paiku olime toas, teisel korrusel, kui ema hüüdis: “Lapsed, ruttu kaevikusse!” Ta olla näinud aknast Venevere poolt piki teed tulevat punatähelist lennukit. Jõudsin vaid esikusse naaberkorteri ukse taha, kui seal käis hirmus kärakas.

Lennuk oli poetanud süütepommi, mis lõhkes minust ilmselt paari meetri kaugusel. Puhas terroriakt, sest sellel ajal polnud koolimajal mingit sõjalist tähtsust! Ma ei suuda meenutada, kuidas ma trepist alla sain. Järgmisena on mälus pilt, kuidas ma üle kaeviku serva vaatan ja näen ema, kes oli meie korteri hoovipoolse akna lahti teinud ja loopis sealt midagi alla. Kuidas kuiv puumaja ilmselt paarikümne minutiga üleni leekides oli ja kuidas ma sealt ära sain, on mälust pühitud. Tean vaid, et naabrid, niipalju kui neid siis üldse oli, tulid kiiresti appi ja mu klassivenna Enn Riispapi ema Alma oli meid oma tiiva alla võtnud. Elasime Sepa talus ja nägime, kuidas paari päeva pärast punaarmee sõdurid saabusid ja üle küla laiali valgusid ...

Ja siis näitas Muuga küla rahvas oma suurt sisu. Ilmselt kooli juhataja Emil Langu eestvedamisel suudeti veel enne talve tulekut Muuga mõisas elementaarsed tingimused õppetöö alustamiseks sisse seada. Klassidesse tehti pikad laudad ja pingid. Mis edasi sai, kuidas tänapäevane Muuga põhikool elab, on juba teine jutt, eks seda teavad tänased õpetajad ja õpilased paremini.

Olen tänuga mõelnud selle aja Muuga küla rahvale. Neid, kes teadsid, et õpetaja Rohusaar tegi koostööd SD sõjaväeosaga, oli ilmselt palju. Sellest rääkimine vastavates organites oleks kindlasti tähendanud meie priiküüdiga sõitu külmale maale. Seda aga ei juhtunud. Täna teid, minu koolikaaslaste vanemad!

Kuid vana koolimaja, ilmselt Eesti vabariigi aegu ehitatud, oli oma aja kohta suurepärase ruumilahenduse ja konstruktsiooniga maja kuueklassise algkooli jaoks. Kahjuks ei ole mul praegu püsivat sidet Muuga kandiga. Kas on veel kedagi, kes teab midagi selle maja ehitamisest? Kas on kellelgi fotosid? Kas me ei peaks oma vana koolimaja asukohta kuidagi tähistama, mõne kiviga?

Kui õige võtaks asjahuvilised kokku ja teeks selle asja 18. septembriks 2014 ära, kui möödub 70 aastat selle kauni maja hävingust. Peame sidet!

*Jaan Rohusaar,
Muuga kooli õpilane 1943–1948, emeriitprofessor*